

ÁMOKFUTÓK

Részlet

DEÁK FERENC

A derék öreg Ford tovább futott velünk, mintha mi sem történt volna. Eszembe jutott Hordó, a kocsivezető kora reggeli kijelentése: a gépnek nincs lelkiismerete.

Mosolyognom kellett ezen. Ebben a pillanatban ez a magától értetődő igazság leginkább Szekula számára lehetett végzetes. A gépnek nincs és soha nem is lesz lelkiismerete, és most ez gyönyörű: ez az akarat nélküli erő, mely létében és nemlétében egyformán tökéletes, és csupán két, esetleg három műszaki kategória közelítheti meg lényegét.

Az ember? Ó, az ember nem masina, a lelkiismeret hiánya azonban nála sem több egy jellembeli ékezethiánynál.

Lám, felverték félálomból, és miért? Úgy látszik, részt kell vennem a konc marcangolásában. Még akkor is, ha nincs rá étvágyam. És valóban, ez a szerencsétlen Szekula vétett-e ellenünk valamit? Nem azért enyhül a haragom iránta, mert belefáradtam az ellenségeskedésbe, dehogysis. Hisz ezt egész életen keresztül, több vonalon és különb fokon feladatunk gyakorolni. Szekula bűnét egy másik szemszögből erénynek láthatná az ember. Utálatos, határozottan utálatos ember, igyekszik mások helyett is gondolkodni, igyekszik kisajátítani azt a jogot is, hogy helyettünk ő szenvedjen. Egész jelenségében, egész lényegében van valami teátrális. Állandó sértődöttségéből hiányzik az eredeti *ideg*. Lassan felsorakoztattam magam előtt a mai nap eseményeit. Hordó erélyes kiutasítása! Nem, ez egyáltalán nem volt ÉLET-HŰ, főleg azért, mert a kocsivezető szó nélkül engedelmeskedett, igen, nagyon jól emlékszem még arra is, hogy a sofőr arcán mindennek ellenére maradt egy árnyalatnyi kedély. A cinkos, a szerepét játszó cinkos kedélye. És a második nagy összetűzés Dániel kérdése körül! Hordó nem volt hajlandó visszafordulni, és ez a goromba parancsmegszegés sem hiányolta a valószínűtlenség mellézköngéjét.

Igen, így van: ezt az ellenséges hangulatot maga Szekula teremtette valami hátsó, valami ismeretlen szándékkal.

Már tisztában voltam vele, hogy ez a játék, amit ez a nyegle irodapatkány játszik velünk, egész más okból becstelen, mint ahogy eleinte a hőségben megzavarodott ösztönnel érezni véltem. Egyelőre semlegesnek kellett maradni, egyelőre időt kellett nyerni. A rögtönző agy magától vetett fel egy megoldást, de ahhoz legalább annyira erős-

nek kell lenni, mint a célját nagyon jól ismerő ellenfélnek. Mert az a tény, hogy Szekula látszólagos bűne egy másik szemszögből erény lehet, csak akkor elfogadható, ha az ember el is képes jutni, saját erkölcsi és egzisztenciális súlypontjából kilépve, addig a bizonyos szemszögig. Egyelőre az ilyenfajta kísérletre nem volt kedvem. Sőt haragudtam magamra, mert felfedezésemmel kiugrottam útitársaim vakon hadakozó csoportjából. Mennyivel egyszerűbb lett volna negyedikként rohanni az élénk lobogtatott vörös palástnak. Úgy legalább a gyanakvás közös eredőjével bizonyos szolidaritásra is kényszerített volna bennünket. Így viszont teljesen egyedül maradtam ezzel a semmitől alig elrugaskodott egyéni feltevessel.

Talán Szekula mellé kellene állnom, maradéktalanul, egyszerre, rajtaütésszerűen.

Igen, ez lehetséges. De Szekula csupán estig lesz velünk, s ez alatt az idő alatt ki tudja meddig jutok tervemmel. A három ember itt marad az én nyakamon húsz napig. Egy egész emberöltő! Dániel szerint ez egy egész emberöltő.

A megoldás ott volt előttem. Ott volt az őszülő koponya, mely körül futott, egyre futott a fokozatosan elszegényülő táj.

Gáldy térképet vett elő, és ujjával futott egy fekete vonalon.

— Hol vagyunk? — kérdezte szinte önmagától. A szomorú hang egyre ismétlődött bennem. A vagonba zárt rab hangja volt ez, aki az éjszaka és nappal között bolyongott, és elhaló kérdésében benne volt a vád is: hova viszték, hova?

Gáldy volt a legrokonszenvesebb útitárs, de nagy sötétkék, szinte ibolyaszínű szeme bánatos, titkos tengerrel vette körül ezt az embert, akihez kész lehetetlenség volt eljutni.

— Az akácós peremén még egy-két kilométer... aztán lekanyarodunk a homokpusztába — mondta Hordó.

— Így már sokkal kellemesebb hallgatni... — dorombolta Ticze, de nem fejezte be mondatát, és csak sejtettük, mire gondol. Az út végére, ahol végre hivatalosan is kísérleti nyúllá válunk és megszabadulunk a gorombaságában is mindvégig hivatalos viszonyulástól, mely az utazást foglalta magába.

— Pedig önnek az imént mesélnivalója volt... — fordult hátra széles mosollyal Szekula az elülő ülésről. — Ugyebár jól hallottam? Valami negyven évvel ezelőtti történetet akart elmondani...

Ticze elfehéredett, aztán tenyerébe temette arcát. Valamit mondott, de a szó eltorzult a markában. Végre lehullt arcáról a keze, maga után hagyva a fehér nyomokat, sőt körme nyomán a bal halántékán kiserdült a vér.

Mekkora fizikai erő fordította vissza benne az indulatot — csodálkoztam Ticzén.

— Igen, uram, nem csalódom, kitűnő éles hallása van, uram — mondta fogai közt a még mindig felénk mosolygó Szekulának. — Kis híján rúd elé futottam, de remélem, elvisz bennünket ez az ócska tragacs ARRA A HELYRE, ahol elmondhatom a történetet, melyre oly kíváncsi. Különben is önnek szól ez a mese, az ön dédelgetett suhancéveinek emlékeiről szól. Igen, a sunhancévekről, melyeknek enyhén rózsaszín fénye fonákját, szürkéjét mutatja fel a prizma ellenkező oldalán.

Az egész utazás legnagyobb meglepetése most következett. Hordó minden szó nélkül hirtelen lefékezett. Kikapcsolta a gépet, és hátrafordult:

— Mit?! — kérdezte pulykavörösen.

— Nincs baj, megyünk tovább — intett neki Szekula, de látszólag nagyon meglepődött. Most láttam először valóban riadtnak, és ez az arckifejezése örökre agyamba vésődött. Most láttam csak, hogy nagyon igazam volt, amikor kételkedtem Szekula előző kirohanásaiban. A harag és a félelem keveréke volt az, ami most arcára keményedett. Hangja is természetellenesen zengett, az én igazammal szemben azonban ott állt egy másik talány is: vajon Ticze eddigi szelíd célozgatása mögött milyen komoly ok lappang, és hogy komoly ok-e az? Ha igen, akkor mi egy valódi konfliktusban statisztáltunk eddig, Szekula hívása pedig csupán az ő tervét szolgálta, de a fenyegetés, ami válaszként érte, és amilyen konkrétan érte, homlokegyenest ellenkezett az ő számításaival. Ha eddig ügyesen haragított bennünket magára, most egy vérbeli ellenfél fegyverét fordította maga ellen. És lám, Hordó, a kocsivezető is kimutatta foga fehérjét.

Már megint robogott velünk a kocsi, de a mostani némaság sokkal veszélyesebb volt, mint az előbbi. Gáldy és Dániel arcát figyeltem, és ugyanazt a bizonytalanságot olvastam le róluk, ami rajtam is erőt vett. Nem ismertük további szerepünket. No meg egy kicsit szégyelltük magunkat az eddigi vaklárma miatt, amivel a két ellenfél között lábatlankodtunk. Nekem az volt a meggyőződésem, hogy Ticze már az út kezdetén feszegette a dolgot, persze, mi késleltettük az egészet. Főleg én, amikor megtagadtam tőle támogatásomat a történet elbeszélését illetőleg. Talán ha ott csendben elmondja azt, ami most Szekulát megrémítette, figyelmeztet is egyben bennünket, előkészít a továbbiakra.

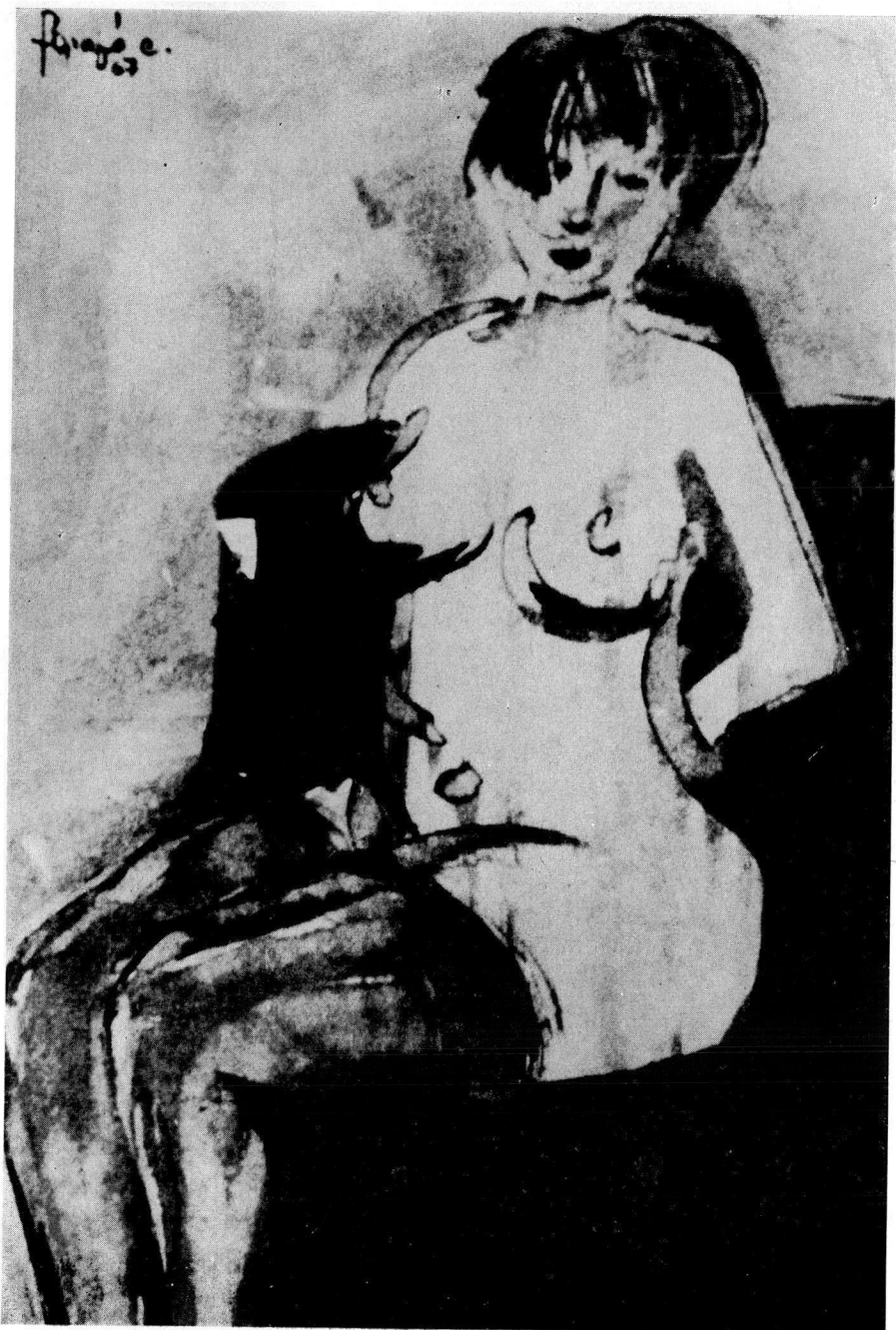
Leverten bámultunk ki az akáccal szegélyezett tájra, és gondolatainkban mindnyájan menekülni próbáltunk ebből az ódon, kátrányszagú kocsiból, melyben egy pokolgép dolgozott határtalan biztonsággal. Az emberi agy, melyre szintén vonatkozik a gépekre általában használt igazság: az általa létrejött erő létében és nemlétében egyformán tökéletes.

Ahogy lefordultunk a műútról, egyszerre villámlott át tudatomon: vége a kedélyek elvont játékának, a hangulatokból eredő öncélú kardoskodásnak: itt most céltudatos harc következik. Szüntelenül hittem, hogy nekem is jogom van részt venni benne. Micsoda gyermekes buzgóság.

Csupán azt nem tudtam még megérteni: Szekula miért vette fel ily határozott túlerővel szemben.

Csodák csodájára, nem egyetlen kocsiuton, hanem egy keskeny kövesúton futottunk tovább. Az utat gaz verte fel, volt olyan szakasza, hogy különösen puhán gurult velünk a Ford, s amikor kinéztünk, láttuk, hogy fél kilométer hosszan is porcfű nőtte be. Erre tehát nagyon ritkán téved jármű. A homoknak híre-hamva sem volt. Ahogy néztem a nagy megmunkálatlan földterületet, itt-ott felcsillant valami

kopár, fehér tisztás, nem volt nehéz megállapítani, hogy szikes talajról van szó.

Sehol egy lélek, sehol egy madár.

Hordó nem hajtott túl gyorsan, s ez még növelte a benti feszültséget.

Ahogy haladtunk kelet felé, az utat egyre sűrűbben nőtte be a gaz. Nagy, elszáradt, a forró napon kiégett kórók döngették a Ford homlokát. Látszólag mindenkit nagyon érdekelt ez az útszakasz, mert útitársaim is egyre nyújtogatták nyakukat, hogy „segítsenek látni” a kocsivezetőnek.

A nagy kórókat megint haragoszöld porcfű váltotta fel, melynek nagy részét aranka kötötte le. Végre megint kövön futottunk, s a távolban feltűnt az akácerdő.

Senki se szólt, de mindenki sejtette: ott van a homokpuszta pereme.

Az akácerdőre úgy néztünk, mint valami hadsereg, mint egy átközött határvonalra, amelyen túl bejutunk a senki földjére. Az akácerdő a mi hadseregünk volt, a mi előre tolt helyőrségünk, mely továbbra is ott marad, ahol van, a rajta túl kezdődő SEMMIT nekünk kell bevenni, elfoglalni!

Ticze, akinek kitűnő érzéke volt a természet által felállított szimbólumok megfejtéséhez, most mogorván hallgatott.

Szinte elszibbadtam a némaságtól, attól a mozdulatlanságtól, mely a robogó autóban uralkodott. Csak a kíváncsiság keringett ereimben: vajon a többiek felfigyeltek-e Hordó gesztusára, és hogyan magyarázták, megértették-e a cinkos visszahőkölését, vagy minden figyelmüket Szekulára összpontosították?

Hordóval való esetem a redakció előtt valahogy biztosított arról, hogy ha most szólok, ha beszédbe elegyedek vele, nem zárkózik el, esetleg nem is lesz olyan óvatos, mint a többiekkel szemben, és sikerül külön úton megtudnom Szekula becstelen játékának okát. Bár a beszélgetés most csak keresztelné Ticze tervét, nagyon nehéz volt dönteni... Elvégre is Ticze privát ügyet igyekszik célba vinni, ez a Szekula-féle játék viszont, ahogy én mérlegeltem, mindnyájunkat érintett.

— Odaérünk délre? — tettem vállára a kezem. Csak egyetlen pillantást vetett rám, és hümmögött valamit.

Ez megzavart.

Amikor Szekula öntelt mosolyára rontottam a kérdéssel, mellyel Dániel is csöbe futott, Hordó tudhatta, hogy csak a célt szolgáljuk, azért nem neheztelt most rám. Szerencsére nem sokáig hagyott töprengeni, megszólalt:

— Kész marhaság ilyenkor rostélyost enni... Ki tudja, milyen húst hoztak elém... Ne haragudjon, de általában így szokott lenni, ha megüli valami a gyomrom. Akkor az istenre is fújok. Hogy délre? — kapott észbe. — Ha végig ilyen utunk lesz, akkor délre megérkezünk, de ha... — és hirtelen elhallgatott.

Úgy tett, mintha valami gyanús dolgot fedezett volna fel az úttesten. Aztán lassan visszasimult régi állapotába, de a mondatot nem fejezte be.

Végre beértünk az akácerdőbe. Nagy meglepetésünkre nem volt olyan kopasz és ürességében elrettentő, ahogy elképzeltük. Már az

erdő bejáratánál feliratokat fedeztünk fel, táblákat stb. Egy alaposan megkopott, de ebben a környezetben szinte elképzelhetetlen, ritkaság számba menő reklámpanót is találtunk közvetlenül az út peremén. A méhészek májusi ünnepére hívja az érdeklődőket az erdőgazdaság. A panón egy kis térkép jelezte, merre van a vadászlak, ahol: **MIN-DEN IDŐBEN VADAS KÜLÖNLEGESSÉGEK KAPHATÓK.**

A reklámtáblát mindahányan láthattuk, mert az ócska küllemű, de kitűnő új gép már az erdőszélen lelassult, az útra költözött tíz-húsz centiméteres homokban.

— Szekulám, íme a soha vissza nem térő alkalom, hogy ebben a vadregényes környezetben egy-két órát pihenve megebédeljünk. Engedelmeddel: abbéli gyanúm, hogy suhari lakásadónk nem vár bennünket ebédre, az utóbbi negyedórában egyre inkább erőt vesz rajtam. Meg amint látom, a motornak sem ártana egy kis pihenő.

— A motornal nincs semmi baj! — vágott vissza Hordó, Gáldy utolsó mondatának átvett lendületével, az egész csipkelődést zsebre vágva.

A csalétek még az igénytelennél is elenyészőbb volt, de Szekula bevette:

— Már rég nem virágoznak az akácok, és erre rajtunk kívül hetek, hónapok óta senki se járt, de ha az urak vadásra éheztek: állok elébe.

Már a számból, orromból, fülemből küldtem vissza a röhögést: Szekula beszédbeli finomkodása furcsa csattanót szült.

— Én nem bánom, nekem csak parancsolnak, de én az egészben nem hiszek... — dörmögte Hordó.

— Miben nem hisz? — hajolt hozzá Dániel.

— Hát nézzék meg ezt az erdőt, van-e itt egyáltalán madár? El tudnak-e képzelni itt valami nemes vadat, ahogy kecsesen szökell a homokban?

— A fontos, hogy erdészlakot hirdet a tábla — nevetett fel Szekula. Nevetése viharos, indulatos, kegyetlen volt. Nagyon rossz taktikai húzás volt a részéről ez a nyerítés, de egyben figyelmeztetett is bennünket valamire: nem lesz könnyű dolgunk vele, ha Ticzének elfogy a türelme. Veszett kutya, veszett kutya! — ismételtettem magamban, de magam sem tudtam, miért. Gyűlölni minden porcikámmal megvetni és gyűlölni nem tudtam ezt az embert.

— Akkor? — fordult felé Hordó.

— Hát nem érti? — villant rá Szekula.

— Nem értem! — dünnyögte.

— Az urak döntöttek! Megyünk ebédelni a vadászlakba.

— Az urak... — motyogta Hordó.

— Igen, vagy ha így akarod: elvtársak.

— Teljesen mindegy.

Ebben a rövid beszélgetésben fedeztem fel azt a rést, ahol befurakodhatok közéjük, sietve ugrottam be a disputába:

— Nagyon jó régi ismerősöket hallani, ahogy, bár különböző pozíciókból, de egymást tökéletesen megértve beszélgetnek.

— Régi ismerősök? Hát van benne valami, ráhibázott. Valóban régi ismerősök vagyunk... Most jobbra! — kiáltott Szekula a kocsi vezetőre. — Ha nem szólok, elhaladunk a kereszteződésnél.

— Nekem nincsenek ismerőseim — mondtam csendben és eltűzött rezignációval.

— Ez lehetetlen — lépett a csapdába Szekula. — Mindenkinek vannak ismerősei. Íme: mi most attól eltekintve, hogy munkatársak vagyunk, egyben ismerősökként ülünk a kocsiban.

— Nem, Szekula úr, valóban nem értettük egymást. Én arról beszélek, hogy ilyenfajta ismerőseim nincsenek, mint amilyenek önök egymás között.

— A pusztá véletlen hozott bennünket össze, nekem fogalmam sem volt arról, hogy az én öreg cimborám taxisofőr lett. De hát ilyen az élet, mindegyikünket külön kézzel, külön kalapáccsal külön üllőn kovácsol. Csak az olvasztó kemencében találkozunk.

Szekula egyszerre ömlött ki ezzel a sok új adattal, melyet azonban pompásan pólyált, hígított el nagy rajongásával.

— Hiába, a kor úgy látszik meghozza majd mindenkinek az emlékekkel a régi ismerősöket is. Szekula úr, milyen ismerősök leszünk mi majd?

— Nem értem, fiatalember, valóban nem értem.

— Gondolom, ez után a piknik után ismerősöknek nevezhetjük-e egymást igazán?

Szekula nem tudta, hogy igazodjon, de ez a látszólagos derű, mely a beszélgetésből, a szavak sokaságából eredt, mégis a jobbik, a kedélyesebb útra vitte a nyelvét:

— A magam részéről még az út elején biztosítottam erről, no de a szavamat másoktól sem szeretném megvonni.

— Igen, de lehet, hogy a jó viszonynak valahol már eleve rossz alapjai vannak, nem gondolok magamra, én a kocsivezetővel rokon-szenvezek már a kora reggeli óráktól, és ő ezt tudja, az út végén mégis úgy válunk el, mint idegenek. A ropprofessionális feledékeny-ség senkit sem ment fel a felelősség alól úgy, mint épp a taxisofőröket és a művészembereket.

Szekula majd kiugrott a bőréből. Feltételezem, hogy annak örült: mennyire malmára hajtom a vizet, mennyire simítom a dolgot, a mondanivalót azonban útitársaim kivétel nélkül helyesen hámozták ki az érzelgős körítésből. Hordó kicsit szégyellte magát, hogy ilyen fényben csillant fel utasai előtt, akiket enyhe megvetése ellenére talán respektált is.

— No, alighanem megérkeztünk — mutatott előre boldog sóhajjal Szekula.

Az úton fácánok, gyöngytyúk, pulykák sétálgattak s rebben-tek szét jó előre a gépkocsi előtt. Az erdő mélyén végre feltűnt egy kopasz faépület. Szekula boldogan fészkelődött, az volt az érzésem, ez az ember teljesen megfeledkezett Ticze fenyegetéséről, elsőnek ugrott ki a még mozgó autóból, és hangskodva integette magához a két kutyát, aztán otthonosan ment a tornácon megjelenő fiatal-asszony felé, és már mondta is, kezét dörzsölve, hogy ebédre jöttünk.

Amikor végre mindnyájan elhagytuk az autót, megjelent egy vörös hajú, középkorú férfi, és intett a fiatalasszonynak, hogy menjen vissza a házba.

— Ki az isten küldte ide magukat? — kérdezte mogorván. — Az erdőgazdaságból vannak talán? — toldotta meg olyan hangon, mintha már előre tudná rá a választ is.

— Suharba igyekszünk, útközben megláttuk ezt a reklámtáblát, és eljöttünk ebédelni.

A vörös férfi lábai elé nézett, és kirojtolódott nadrágtartóját húzogatta. Nem tudott válaszolni Szekula szavaira, melyek a mogorvaság ellenére igen előzékenyen és kedélyesen bugyborékkoltak ki belőle.

— Mondtam én, hogy csak bajt hoznak vele a nyakamra, mi a fenét csináljak most. Hat emberre főzni? És: mit főzni?

Ez a hangnem, ha nem Szekulát éri minduntalan, számunkra tűrhetetlen lett volna. Így is kellemesebb lett volna az autóban izzadni, mint itt a nagy kopasz udvaron ácsorogni. De Szekula alázatossága és bőr alá hatoló kedvessége a vörös erdőőrt levette lábáról.

— Valamit majd nézek... tudják, ide senki se jár, csak tavasszal a méhészek, de én akkor elmenekülök a háztól, mert unom az embereket, nagyon unom az embereket. Ha már itt vannak, majd nézek valamit.

— Az urak valami vadásfélét kívánnak enni, maga persze, nagy mestere lehet az ilyesminek, gondolom a vadás étek elkészítésének.

A vörös férfi nagy borjúszezeit ránk meresztette, aztán hangos kacagásban tört ki. Könnyes szemmel, lángvörösén csapkodta térdeit:

— Hogy én főzni... az urak... hogy vadast, én... bolond ez, egész bolond... Hallod-e, Mária? Hogy én főznék...

Szekula is igyekezett bekapcsolódni a vörös nevetésébe, és egyre leste annak tekintetét, hogy mintegy jelre, együtt folytassák a hahotát. De a tekintet csak átfutott rajta, így ő csak vinnyogott, rövideket nevetett, a nekifutás sehogyan sem sikerült. Utálatos kép volt ez, mert hogy Szekula gerinctelen, azt feltételeztük valahányan, de azt, hogy ekkora... azt álmodni sem mertük. Ezt ő szinte szokásból csinálta, rutinosan, és még egy éles ecsetvonással gazdagodott vele a portréja.

— Esetleg fácánt, de annak két napig kellene pácolódnia... — mondta az asszony csendben a vörös vászalai mögött a tornácról.

— Meg lehet azt egy nap alatt is csinálni — mondta a vörös —, igaz, hogy nem lesz olyan ízletes, de most hirtelenében nem tudok mást adni.

A tornácról két ajtó nyílt, az egyik az erdőőr lakása, a másik a vadászterem felé. Mi a vadászterembe nyitottunk be. Az asszonyka leporolta a nagy nehéz padokat meg az asztalt, aztán intett, hogy leülhetünk.

Gáldy kinyitotta az ablakokat, mert a benti levegő fülledt, áporodott volt, ki tudja, mióta nem szellőztettek itt.

A deszkafalon néhány kisebb agancs lógott, meg egy kitömött medvefej, melynek üvegszemei homályosan csillogtak a vastag porréteg alól.

— Egzotikum! — mosolygott Dániel, és nagy fáradt mozdulatokkal köröket írt a levegőbe.

— Nem annyira a környezet, mint a szereplői — mondta Gáldy.

— Engem megöl a befejezetlenség érzése... — Meg kellett végre mondanom, hogy reggel óta minden csak elkezdődik és abbamarad.

Ticze megértette, mire gondolok:

— Vannak dolgok, amelyek gyermekkorodban kezdődnek el, aztán csak öregkorodban folytatódnak, és akkor is állandóan gyilkol a félelem, hogy valamikor örökre elhalasztja majd a befejezést.

— Azt hiszem, konkrétan beszél... — mondtam halkán, hogy még a mellettem ülő Ticze is alig hallotta.

Hordó kint maradt a gépkocsi körül.

Szekula meg a házigazdához szegődött. Az asszony jött be:

— Csak borunk van, ha gondolják, mert az ebédre bizony várni kell...

Egymásra néztünk.

Éhgyomorra?

Miért ne?!

A kis menyecske fehér arcán felejtettem tekintetemet. A megszólalásig hasonlított Izabellára. Talán egy kicsit kerekesebbek voltak vonásai, és egy kicsit idősebb is lehetett feleségemnél.

Az asszonyka is rámnézett:

— Mondja már... — hirtelen elpirult, javítva magán, megismételte: — Mondják már...

— Lehet, de bőven — mondta Dániel, s közben fülét a goromba deszkafalra szorította. Hallgatózott, aztán folytatta. — Reméljük, hideg az a bor.

— A pincében tartjuk — mondta az asszony.

— Kell hozzá segítség? — kérdezte Ticze. Az asszonyka vállat vont.

— Menjen vele maga, a legközelebb van az ajtóhoz — intett felém a göndör hajú, bajszos Ticze.

Ahogy a tornácon vártam az asszonyra, amíg hoz valami edényt, a szoba mélyéről hangokat hallottam. Szekula beszélt:

— ...és az a Remington mikor került a tulajdonába, Bondár úr? Azt hiszem, ez a legszebb fegyver, bár az a Browning komoly vetélytársa, engedje meg, hogy megállapítsam: nagy kincseket gyűjtött egy csomóba. Ízlése és szakértelme egyforma komoly szinten áll.

— A férjem a fegyvereit mutogatja... — mondta nem kis megvetéssel a zománcos vedrekkel megjelenő asszonyka.

— Biztos vagyont érő gyűjteményről van szó.

— Miből gondolja?

— A kollégánk áradozásából — mondtam halkán, közben átvágtunk az udvarnak csúfolt tisztáson. Az asszony elmosolyodott. Megértette csodálkozásom:

— A pince? — nevetett.

— Igen...

— Az titok — mosolygott az ellenkező irányba, és kikerülte az útbaeső gépkocsit.

— Talán számocázni? — kiáltott felénk Hordó, és nagy zajjal besukta a motor fedelét.

— Az titok... — nevettem rá. Valóban boldog voltam e titok miatt.

Alig vártam, hogy az agyforraló nap elől az akácok ritka árnyéka alá meneküljünk. Útközben néhány fácántyúk szegült az asszonyka mellé.

— Kezes kis jószágok... — mondtam.

— Engem szeretnek... — válaszolt halkán az asszony.

— Különbösen nagyon bizalmatlanok.

— A férjemet is szeretik.
— Pedig elég mogorva embernek látszik.
— A fácánok azonban szeretik, és...
— És?
— És a vállára szállnak, nekem meg...
— Meg?
— Nekem meg nem szállnak a vállamra, de azért mégis szeretnek. Már jól bent haladtunk az erdőben, amikor az asszony különösen rámnézett.

— Nos? — kérdeztem.
— Semmi, csak nagyon ismerős.

Nevettem rajta.

Végre megérkeztünk. Egy domb oldalába volt a pince beásva, kis alacsony ajtó nyílt a borszagú, dohos odúba.

— Várunk valakit? — kérdeztem az asszonyt, aki megállt a felnyitott pinceajtó előtt.

— Hogy a levegő bemenjen.
— Hát nincs odabenn levegő?
— De igen, csak attól elájul az ember.
— Milyen levegő az?

— Nem tudom. Mindig szellőztetni kell legalább egy negyedórát, ha az ember le akar menni. Ezt tudja a férjem is.

— Hát fontos, hogy tudja?
— Igen, mert különben gyanakodna.

Az asszonyka kezéből kihullottak a vedrek. Erősen belémkapaszkodott.

—

— Minek az az ág? — kérdeztem tőle.
— A szelek csak szeptember közepén jönnek.
— De az ág...

— A nyomunkat elhajtani... — mondta édes fáradtan, és csak most láttam, a homok mily ragaszkodva tartotta meg hempergő testünk nyomát.

— Árudd el, Bondárné, miért mondtad, hogy ismerős vagyok neked. — Nem hagyott nyugton a dolog, ez a különös hasonlatosság biztosan tartalmaz komolyabb, esetleg misztikusabb kulcsot is, mint a rokonszenv egyenes vonalú megnyilatkozása. Megvolt rá bőven az okom, hogy e különös utazás, e rohanás minden mozzanatában gyanakodjam.

Az asszonyka kacagva dőlt az egyik hordónak, és a mélyről, a félhomályból villantak felém fehér fogai. A vedrek rángatóztak a kezében, én meg a szűk ajtócskában guggoltam, nem tudtam, mi volt ebben ebben neveltséges.

Mindenesetre kellemetlenül éreztem magam ebben az állapotban. Végre azonban jött a magyarázat:

— Nem Bondár, hanem Bodnár!

Persze, Szekula-féle melléfogás. Most rajtam áll bosszút az ő nagy étvágyú poltronsága, mely minden irányba egyforma gyorsan felfejlődik, még akkor is, ha nincs rá szüksége a nyegle gazdának. A tulajdonosnak.

— Ugye, hogy volt itt a méhészekkel a tavasszal? Ugye, hogy maga az, a szeméről tudom, hogy maga az. Tudtam mindjárt, amikor kiszállt a kocsiból.

Az asszonyka irányította lépteimet a rossz grádicson lefelé, s közben igyekezett meggyőzni arról, hogy a tavasszal én voltam az a valaki.

— Ég a gyertya, lejöhet nyugodtan, ne féljen, van benn most már elég levegő kettőnknek is — mondta, s közben elkapta kezem, és magához vont. A gyertya fényénél végre tisztán láttam, hogy ez az arc egyetlen vonásában sem hasonlít Izabella arcára. Ez az arc zsíros, ez az arc tele van kisebb-nagyobb barázdával, ez a szem, ez az orr... nem, nem. A szája szárazabb, mint ahogy első pillanatra látni véltem. Ez a test jóval nehezebb és éhesebb. Ez a test csak éhes.

Gyorsan teleszívtam a két vödröt borral, és tántorogva, fájó fejfel menekültem a gyertya haldokló fényéből.

— Ugye, itt maradnak éjjelre is? — szólalt meg hátam mögött az asszony.

— Nem hiszem, csak ebédre jöttünk.

— Az ebéd akkor lesz kész, amikor én akarom...

— Nem hiszem, hogy maradunk.

— A férjem úgyis hamar berüg, ha vendég van nálunk, akkor holtra issza magát, két napig sem tud aztán a lábára állni.

— A maradás nem tőlem függ.

Ebben a pillanatban két dörrenés hasított az erdő csendjébe.

Az asszony már feküdt a homokban, én is elvetődtem.

— A férjem — dadogta az asszony —, az uram...

— Lehetetlen, lehetetlen — ismételtettem, és átkozni kezdtem magam, hogy belementem ebbe az előre sejtethető csapdába.

Vártuk a lépteiket.

Csend.

Valami nevetésfelét hallottunk.

Felugrottam.

Az erdészlak tornácán Szekula Pál állt alsó karjára buktatott puskával, az udvaron pedig Bodnár, az erdőőr hajlongott, és szedte a hánykolódó fácánokat.

— Állj fel, a férjed kezében nincs fegyver...

Felállt és vittük a bort szomszjas útitársaimnak.

—

A dörrenések nemcsak bennünket rémítettek meg, de a vadászteremben várakozó útitársaimat is kiugrasztották az ajtón.

Amikor odaértünk a borral, Ticzét Gáldy és Dániel csitítgatta, de a göndör, bajszos úr öklét rázta az ajtó felé:

— Most azonban nem menekül a kezemből, most az egyszer önnön csapdájába esett.

A zűrzavar az első pohár hideg borral egyszerre elmosódott. Hirtelen nagyon hálás voltam ennek a koravén asszonykának meg annak az erdészlaknak: végre történt valami! Valami, amitől élni lehet tovább. Egy lázas kis állati nász, amelytől az ember elveszti kedvét a házasságtöréstől, és egy-két puskalövés a szelíd fácánokra, egy-két puskalövés, amitől hányingert kap a magamfajta álomszuszék.

És ez a bor, ez a kicsit savanykás, hideg bor... Ticze rendbe hozta öltözékét, Gáldy duzzogott, hogy a borhoz nem önthet egy-két deci sört, mert nincs kéznél, de a háziasszonytól kapott néhány uborkát, és a gyermekarcú útitárs boldogan nyilváníthatta ki zavaros világnézetét a bor és az uborka társításával.

— Csodálatos gyomra van — mondta Dániel.

— Nem a gyomortól függ az... A gyomor úgy reagál, ahogy az ember diktálja neki. Tessék csak elgondolkodni ezen. Ha az ember jól érzi magát, nyugodt, elégedett, étkezése választékosabb, és kevésbé viseli magán az étkező egyén szellemi képességeinek jeleit. Ez egyfajta diéta. A logikus étkezés még az ínycsecknél is lélektani korlátozottság kereteiben mozog, a gyomor, kérem, meg van fosztva egy komoly funkciótól, a megítélési funkciótól. Az azonban holtbiztos, hogy az emberek nagy része mégiscsak a gyomrával gondolkodik.

— Ne haragudjon, de erről az út végén esetleg bővebben is beszélgethetünk — vágott közbe Ticze, nyilván idegesítette a fiatalember szóáradata, hisz neki alighanem komolyabb dolgokra kellett összpontosítania figyelmét.

— Kérem, ahogy tetszik. Mégis meg kell jegyeznem, hogy senkinek nem lehet veszélyesebb ilyen elveket vallani és gyakorolni, mint nekem, de ha ragaszkodsz ahhoz, hogy az egészről csak az út végén essen szó, én nem bánom, nekem valóban semmi kifogásom sincs ellene, annyit azonban még kedves engedelmetekkel hozzátoldok: ettől a pillanattól kezdve nem vagyok hajlandó senkit semmitől visszatarítani, semmiről lebeszélni, mindenki fontolja meg cselekedetét, és vállalja is érte a felelősséget. Nincs utálatosabb dolog, mint az öngyilkost leszedni az ablakpárkányról, vagy a homoszekszuálist a női idomok vonzerejével traktálni.

Nagyon impozánsan hatott ezzel a néhány határozott mondattal. Gáldynak igaza volt: hagyni kell a dolgokat saját útjukon haladni. Dániel is hasonlóképpen gondolkodhatott, mert visszaballagott a deszkafalhoz, és fülét óvatosan, figyelőn ráfektette.

Csend lett.

Ticze újból öntött és ivott. Később odajött hozzám, és furcsán mosolyogva halkán megszólalt:

— Reggel csak lágy tojást és kétszersültet ettem, bár jobban esett volna például egy komoly adag roastbeef. A májammal már évek óta bajlódom. Azt hiszem, ez a bor vagy meggyógyít, vagy véglegesen leves a lábamról.

— Érdekes: ebben a deszkafalban egyetlen szű sem él, egyetlen apró folyosó sincs a különben avultnak látszó fában — hangzottak fel Dániel egymásba ömlő szavai.

— Kedves Ticze úr, ami a bort illeti, a mi kiadós reggelinkre sem csúszik jobban, mint az ön kétszersültjére, hisz a reggeli messze, a kora reggeli órák eseménye volt, most meg már, ha nem tévedek, délutánra jár az idő. Mindenesetre enyhe önzésnek vélem, hogy Gáldytól megvonja a beszédjogát, amikor ön ugyanazon a gondolati területen időzik.

Koromhoz és helyzetemhez képest ez a fellépésem kimondottan sértő volt mind Ticze, mind Gáldy iránt, hisz az utóbbi úr már közölte, hogy érdeklődése a továbbiakig nem tér ki ügyeinkre.

— Hihetetlen, egyetlen szű sem lakozik ezekben a deszkafalakban, ez valóságos csoda. Nem gondolják, uraim, mi egy olyan faházban üldögélünk, amelynek minden porcikája pontosan olyan erős és egészséges, amilyennek a természet megteremtette. Útjegyzeitem külön fejezetét képezi majd ez a felfedezés. Ha egyáltalán írok valami jegyzeteket...

Dániel végre ellépett a faltól, füle egészen piros volt, s a deszka erezete kékesfehéren préselődött bele a nagy cimpába.

— A házakat általában kikezdi valami féreg. Unokabátyám panaszkodva újságolta, hogy negyedik emeleti lakásában megjelentek a tücskök. Egész raj ugrabugráló, kékesfekete tücsök lepte el a szobákat, és éjjel képtelenek voltak pihenni tőlük. Tessék csak megmagyarázni, honnan a város kellős közepén az a rengeteg tücsök. A falakból, igen, a falakból jöttek elő.

Ámulva hallgattuk Gáldyt, aki lendületes beszédével teljesen elérik varázsolta a fantasztikus képet. Dániel büszke volt, hogy ilyen példához adott előfeltételt az előbbi felfedezésével. Ticze előbb hitetlenkedve nézett a gyermek arcára, aztán, miután újból alaposan meghúzta a félliteres poharat, ő is beleharapott a témába.

— Igen, házainkat, otthonainkat egyre inkább veszélyeztetik a rovarok. Ha nagyon akarnánk, arra a kérdésre is választ adhatnánk, mit jelent ez a különös invázió. Azt hiszem, nem lakásaink ellen irányul, hanem az ember ellen. A szabad erők, a rovarok ösztönyszerűen vissza akarják szerezni az embertől a föld birtokjogát. Nálam, igaz, hogy én földszintes lakásban lakom, nálam százlábúak hemzsegnek a szőnyegeken tavaszonként, évről évre. Tudom, hogy ez aránylag természetes is, másnál is akad százlábú, a kamrákban, pincékben, és néha bizony a szobákban is, de nem hiszem, hogy a szőnyeget, kivételesen a perzsa szőnyeget, úgy ellepnék, mint nálam.

Hosszabb hatásos csend következett, mialatt egy-két pohár bort ittunk meg, és a tonkát köszörülő Gáldyra vetettük táncoló, homályosuló tekintetünket.

— Én az előbb nem fejezhettem be szavaimat, ugyanis mélyen erőt vett rajtam a fájdalom, mely unokabátyám előbb említett panaszából ered...

Egymásra néztünk. Mindnyájan ugyanazt gondoltuk ebben a pillanatban: a tücskök annyira elszaporodtak, hogy a szegény fiatalembert is megtámadták. Borzongva jelenítettük meg magunkban ezt a képet. Gáldy lehajtott fővel folytatta:

— Unokabátyámat a delirium tremens visszavonhatatlanul elvitte a tücskök közül, melyeket csak ő látott, elvitte őt a földbe, a sírba, más bogarak közé. Különben unokabátyám volt a család szégyene. Tizennégy éves korában lépett a züllés útjára, harminckettő volt, amikor megjelentek nála a tücskök.

Ijedten hallgattuk Gáldy szavait. Igen, a tücsköket hallottuk egész közelről: Szekula Pál beszélt, a borzasztó Szekula.